

Samenwerking en regie rondom jeugdgroepen

Projectopdracht | september 2018

1. Aanleiding

Met veel jongeren in Oss gaat het goed. Toch is er ook sprake van jeugdoverlast en -criminaliteit, vaak in groepsverband. Op het gebied van samenwerking rondom jeugdgroepen wordt regie gemist. De aanpak van jeugdoverlast is niet altijd toereikend. Ook ligt het accent vaak op risico's en repressie. Met dit project willen we in 2018 en 2019 een slag maken waar het gaat om de aanpak van jeugdgroepen.

Ten eerste zetten we vanuit de gemeente procesregie op bij de aanpak van (problematische) jeugdgroepen. Het gaat daarbij om het uitzetten en regisseren van de acties met netwerkpartners met als doel een betere samenwerking en informatiepositie. Dat doen we op basis van een duidelijke werkmethode waarmee we recent zijn gestart.

Ten tweede gaan we met een experiment een andere manier van werken op straat uitproberen. Het gaat daarbij met name om het gat dat we ervaren in de verbindingen tussen zorg en veiligheid. Met deze acties willen we sneller reageren als er iets aan de hand is, maar op langere termijn vooral ook preventief aan de slag om jeugdoverlast en -criminaliteit waar mogelijk te voorkomen.

Werkt deze inzet? Dat gaan we monitoren met een 0- en een 1-meting.

2. Probleemstelling

Wat is er aan de hand?

- Met veel jongeren in Oss gaat het goed. Toch is er ook sprake van jeugdoverlast, vaak in groepsverband.
- Op het gebied van samenwerking rondom overlastgevendende en criminele jeugdgroepen wordt regie gemist.

In Oss staat een sterk netwerk rondom jeugd en veiligheid. Maar hoe complexer de situatie, hoe meer partijen er vaak betrokken zijn en hoe lastiger de samenwerking (ook omdat er sprake is van domein overstijgende problematiek). In de praktijk wordt regie gemist. Partijen blijken soms niet op de hoogte van elkaars betrokkenheid, of er is onduidelijkheid over wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft. Er zijn veel verschillende overlegvormen die soms overlappen. Sommige overleggen zijn bijvoorbeeld op wijkniveau, andere op gemeenteniveau. Ten slotte missen we de korte lijn met een aantal partijen. Denk daarbij aan jeugdreclassering, maar ook aan informele netwerken in de wijken.

- De aanpak van overlastgevendende jeugdgroepen is niet altijd toereikend:
 - Er is niet altijd een goede aansluiting tussen de zorg- en de veiligheidskant. Er is een 'gat' tussen dat wat het jongerenwerk en het BJG kan en de repressieve kant. Ook wordt een laagdrempelige, intensieve vorm van begeleiding voor jongeren die af dreigen te glijden gemist.

- Daarnaast veranderen overlastgevende jeugdgroepen. Jongeren bewegen zich in meer fluïde netwerken en ontmoeten elkaar op social media. Het duiden van groepen is lastig, onder andere omdat ze zich minder op straat laten zien. De activiteiten van deze jongeren veranderen daarmee ook. We zijn in Oss nog niet voldoende op die veranderingen ingesteld. We missen 'ogen en oren' op de plekken waar jongeren te vinden zijn. Ook raken we jongeren 'kwijt' wanneer ze van school gaan. Dat kan bij de groep risicovolle jongeren een gemis zijn.
- Het accent ligt bij overlastgevende en criminele jongeren op risico's en repressie. We willen graag meer aandacht voor preventie en opbouw van perspectief.
- Ten slotte is de 'doelgroep' niet helder. Over hoeveel overlastgevende en criminele jongeren hebben we het? Over welke leeftijden praten we? Wat zijn de achtergronden van deze jongeren?

3. Doelstelling

Wat willen we bereiken?

- Een integrale aanpak van risicovolle en overlastgevende jeugdgroepen, toegespitst op de groep, de personen en de (gezins)systemen.
- Een netwerk dat dit gezamenlijk oppakt met de juiste expertise op de juiste plekken.
- Ook vanuit preventief gedachtegoed en vroegsignalering.
- Met als effecten:
 - Jongeren hebben (weer) een positief toekomstperspectief.
 - Overlast en criminaliteit waar mogelijk voorkomen, hardnekkige patronen doorbreken en herhaling voorkomen.

4. Definities:

De belangrijkste definities:

- *Risicovolle jeugdgroepen*: groepen jongeren waarbij netwerkpartners zich zorgen maken dat zij overlast gaan veroorzaken en/of tot crimineel gedrag overgaan. 'Groepen' moet in deze in de brede zin van het woord worden gezien: vaak gaat het om een netwerk van jongeren die in wisselende samenstelling samen zijn. Waar het gaat om jeugd hebben we het in deze opdracht over jongeren tot 18 jaar, met uitloop naar 23.
- *Overlastgevende jeugdgroep*: Een overlastgevende groep is wat nadrukkelijker aanwezig. Ze kunnen provocerend optreden, vallen omstanders lastig, vernielen regelmatig en trekken zich weinig aan van andere mensen (waaronder hulpverleners en gezagsdragers). Zij zijn ook minder goed te corrigeren. De lichtere vormen van criminaliteit waar zij zich schuldig aan maken worden doelbewust gepleegd.
- *Preventie*: Door vroegtijdige aandacht te hebben voor het voorkomen van problemen, met name bij risicogroepen, versterken we de mogelijkheid om gezond op te groeien en volwaardig te participeren¹.

¹ Uit: Programmabegroting 2018-2021

- *Regie*: Er is op ieder niveau een bewaker van het totaalproces, de procesregisseur. En er is een bewaker op casusniveau, die partijen actief bij de cliënt betreft en bewaakt of afspraken worden nagekomen, de casusregisseur (definitie vanuit AVE).

5. Beoogd projectresultaat

Eind 2019 wordt er op een andere manier samengewerkt. Rollen en verantwoordelijkheden zijn duidelijker. En er is door een pilot lering getrokken voor de toekomst. Op die manier kunnen risicovolle jeugdgroepen op een effectievere en efficiëntere manier worden aangepakt.

Wat zijn de concrete resultaten?

1. 0-meting: inzicht in het probleem en de 'doelgroep'. En in kaart brengen waar de hiaten zitten, zowel binnen de samenwerking als binnen de aanpak van jeugdgroepen, en wat daarvoor nodig is (*okt '18*).
2. Een werkmethode voor de aanpak van jeugdgroepen, inclusief spelers en rollen. Het² voor de aanpak van risicovolle jeugdgroepen is leidend. Het AVE model³ sluit aan (*al gestart*).
3. Beslissingsbevoegdheden zijn bepaald (op basis van de methodiek).
4. Procesregie is vormgegeven: zorgen voor een goede informatiepositie en aansturing op het proces rondom jeugdgroepen. Daarvoor is ook nodig om goed in beeld te hebben hoe het netwerk er precies uitziet en welke witte vlekken er nog zijn (denk ook aan het vrijwillig netwerk, onderwijs etc.) (*gestart in juni '18*).
5. Experiment met een andere manier van werken en/of een andere manier van inzetten van professionals is uitgevoerd. Dit kan nog van alles zijn, denk bijvoorbeeld aan een 'jongerenwerker plus' of een straat- of gezinscoach, maar ook een andere inzet van het sociaal netwerk en het gebruiken 7-stappenmodel van social media (*zo snel mogelijk, uiterlijk jan '19*).
6. 1-meting: eerste indruk van de nieuwe werkmethode en het experiment (*okt '19*).

We zetten dus in op twee sporen:

- Praktisch – leren door ervaring: per direct aan de slag met een andere manier van procesregie rondom problematisch groepsgedrag en dat wat nodig is bij de groep waar we mee bezig zijn; en
- Opzetten van een manier van werken voor de lange termijn: wat is de beste manier om zoveel mogelijk pro-actief en preventief met deze jongeren om te gaan? (efficiënt en effectief; aansluiten bij ontwikkelingen rondom AVE)

6. Verbinding ander beleid en afbakening

- Landelijk is een nieuw werkproces voor risicovolle jeugdgroepen en groepsgedrag opgesteld: het 7-stappenmodel. De groepsscan vervangt de eerder gebruikte shortlistmethode. Gemeenten hebben een andere rol en voeren meer dan voorheen regie op deze aanpak.

² Zie bijlage voor 7-stappenmodel.

³ Voor de samenwerking rondom complexe casuïstiek gaan we aan de slag met AVE.

- Bij het 7-stappenmodel hoort een werkproces en een convenant en er is een handreiking duiding problematische jeugdgroepen. Om het landelijke model beter lokaal toepasbaar te maken hebben we samen met politie en ONS welzijn een lokale leidraad opgesteld. Dat is (nu nog) een werkdocument dat in de praktijk getoetst wordt. Binnenkort wordt het convenant dat hierbij hoort getekend.
- Dit project sluit aan bij het project 'samenwerking rondom complexe casuïstiek'. Het startpunt is hetzelfde: samenwerken rondom complexe casuïstiek; op individueel of groepsniveau. Het AVE-model zou kunnen helpen bij het beleggen van rollen en verantwoordelijkheden in het 7-stappenmodel.
- Dit onderwerp staat in verbinding met het lokaal jeugdbeleid en het veiligheidsbeleid. Het is in feite het sluitstuk van ons preventief jeugdbeleid: het gaat om jongeren die voor overlast zorgen of waarover we ons zorgen maken dat ze voor overlast gaan zorgen.
- Deze opdracht zal voor vroegsignalering aanhaken bij het beleid rondom de ontwikkeling van onderwijs en zorg.
- Het gaat in deze opdracht specifiek om risicovolle en overlastgevende jeugdgroepen. Het gaat dus niet om criminele jeugdgroepen. Deze worden opgepakt vanuit de repressieve kant.
- Doel is ook uiteindelijk meer in te zetten op preventie; deze opdracht geeft daarmee input voor het preventieve beleid.

7. Opdrachtgever

Deze opdracht ligt op het snijvlak van zorg en veiligheid. De opdrachtgevers zijn dan ook bestuurlijk de portefeuillehouders zorg en veiligheid (Thijs van Kessel en Wobine Buijs) en ambtelijk de programmamanagers zorg en welzijn en veiligheid (Merlijn Kurvers en Marlies Vos).

8. Opdrachtnemers

Opdrachtnemer en projectleider is Mirije Oude Lansink (beleid zorg en welzijn). Willie Remmerswaal zal vanuit SamenKracht Oss de procesregie op zich nemen en meedenken in dit project.

9. Projectteam

In het projectteam zitten de projectleider, de procesregisseur, een bestuursadviseur veiligheid, een wijkcoördinator en de wijkregisseur Schadewijk, een BJG-er, jongerenwerk en politie. Daarnaast worden het sociaal team, scholen, Novadic-Kentron, woningcorporaties, Fact-team Jeugd, Oosterpoort, Verduhuis, het Veiligheidshuis, het OM en de GGZ betrokken.